

Om DEN POLITISKE KANDSTØBER

Den 25. september i 1722 blev en mærkedag i dansk teaterhistorie. Som den første af Holbergs komedier havde DEN POLITISKE KANDSTØBER premiere på teatret i Lille Grønnegade. Lige siden har historien om håndværkeren, der drømte om at blive borgmester, været en af de mest yndede danske komedier. Men den har også fra begyndelsen givet anledning til spekulationer over digterens politiske anskuelser.

Reaktionære kredse har taget komedien til indtægt for deres modvilje mod folkestyre: "Revolutionsmanden der fik sin straf" er undertitlen på en fransk oversættelse fra 1797. Og borgelige demokrater har delt denne opfattelse og følt ubehag ved at måtte le af politisk engagerede godtfolk.

Nok er det kendt, at Holberg var skeptisk over for den demokratiske regeringsform, og det kan måske virke anstødeligt i dag. Men selvom Holberg satiriserer over en af vor tids hellige køer, insisterede han samtidig på retfærdighed, den frie kærlighed og kvinders ligeret, og argumenterede mod forstokket konservatisme og materiel grådighed. Han var således en af sin tids store humanister, hvilket man ikke kan sige om alle moderne demokrater. Endelig holder Holberg i DEN POLITISKE KANDSTØBER først og fremmest dom over dilettanteri, fanstasteri og liberalisme. Komedien giver således en sjælden, forfriskende anledning til at kaste et kritisk blik på demokratiet, som i vores tid er blevet liberalismens trylleord, som automatisk bruges til at retfærdiggøre grådighed og magtbegær, og i hvis navn alle slags uhygheder uden videre kan begås.

Laurits Borberg